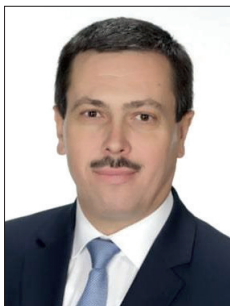

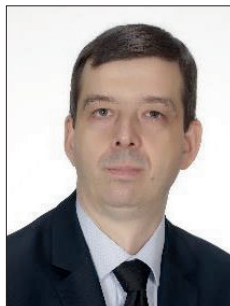
STUDII ȘI COMENTARIU

CZU: 343.53:336.74(4EU:478)

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.19563183>

Serghei BRÎNZA¹
decan.dreptusm@yahoo.com

Vitalie STATI²
vitalie.stati@usm.md

IMPLEMENTAREA DIRECTIVEI (UE) 2019/713 ÎN MATERIA FRAUDELOR ȘI CONTRAFACERII MIJLOACELOR DE PLATĂ FĂRĂ NUMERAR ȘI IMPLICAȚIILE PENTRU LEGEA PENALĂ A REPUBLICII MOLDOVA (PARTEA I)

Abstract: Acest articol, aflat la prima sa parte, realizează o analiză riguroasă a gradului de compatibilitate dintre legea penală a Republicii Moldova și exigențele Directivei (UE) 2019/713 a Parlamentului European și a Consiliului din 17 aprilie 2019 privind combaterea fraudelor și a contrafacerii în legătură cu mijloacele de plată fără numerar și de înlocuire a Deciziei-cadru 2001/413/JAI a Consiliului. Autorii examinează definițiile noțiunilor-cheie precum „instrument de plată fără numerar”, „mijloace digitale de schimb”, „dispozitiv, obiect sau înregistrare protejată(ă)”, „monedă virtuală” și „sistem informatic”, reliefând atât convergențele, cât și lacunele legislative existente. Studiul evidențiază faptul că, deși unele prevederi din Codul penal al Republicii Moldova reflectă fidel cerințele europene, persistă zone de ambiguitate sau incompatibilitate, în special în privința definirii unor termeni tehnici și a incriminării anumitor fapte. Sunt formulate propuneri de lege ferenda pentru armonizarea completă a cadrului normativ național cu standardele europene, subliniind necesitatea clarității și previzibilității normelor penale. Analiza se distinge printr-o abordare comparativă și sistemică, oferind o bază solidă pentru continuarea demersului de aliniere legislativă și consolidarea instrumentelor de prevenire și combatere a criminalității informatice și financiare în contextul integrării europene a Republicii Moldova. În plus, lucrarea subliniază importanța adaptării continue a legislației naționale la dinamica fenomenelor infracționale moderne, marcate de digitalizare și globalizare. Autorii argumentează că o transpunere fidelă a Directivei (UE) 2019/713 nu reprezintă o obligație formală, ci o necesitate strategică pentru asigurarea securității

¹ Profesor universitar, doctor habilitat în drept, Departamentul Drept penal, Universitatea de Stat din Moldova (ROR: <https://ror.org/0475kvb92>); e-mail: rector@usm.md; e-mail: decan.dreptusm@yahoo.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5937-3926>

² Profesor universitar, doctor în drept, Departamentul Drept penal, Universitatea de Stat din Moldova (ROR: <https://ror.org/0475kvb92>); e-mail: rector@usm.md; e-mail: vitalie.stati@usm.md, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1371-4961>

juridice și protecției eficiente a valorilor sociale fundamentale. Prin identificarea punctelor forte și a vulnerabilităților cadrului normativ actual, articolul trasează direcții clare pentru reforme legislative viitoare, pledând pentru o abordare integrată, coerentă și orientată spre prevenție. Această primă parte a studiului oferă premisele teoretice și practice pentru aprofundarea cercetării, fiind indispensabilă pentru specialiștii interesați de evoluția dreptului penal național în context european.

Cuvinte-cheie: armonizare legislativă, Codul penal al Republicii Moldova, contrafacere, criminalitate informatică, Directiva (UE) 2019/713, fraudă, lege ferenda, mijloace de plată fără numerar, monedă virtuală, sistem informatic.fundament al civilizației.

IMPLEMENTATION OF DIRECTIVE (EU) 2019/713 ON FRAUD AND COUNTERFEITING OF NON-CASH MEANS OF PAYMENT AND ITS IMPLICATIONS FOR THE CRIMINAL LAW OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA (PART I)

Abstract: *This article, in its first part, conducts a rigorous analysis of the degree of compatibility between the criminal law of the Republic of Moldova and the requirements of Directive (EU) 2019/713 of the European Parliament and of the Council of 17 April 2019 on combating fraud and counterfeiting related to non-cash means of payment and replacing Council Framework Decision 2001/413/JHA. The authors examine the definitions of key concepts such as “non-cash means of payment”, “digital means of exchange”, “protected device, object or record”, “virtual currency” and “information system” highlighting both legislative convergences and existing gaps. The study emphasizes that, although certain provisions of the Criminal Code of the Republic of Moldova faithfully reflect European requirements, areas of ambiguity or incompatibility persist, especially regarding the definition of technical terms and the criminalization of certain acts. De lege ferenda proposals are formulated for the complete harmonization of the national regulatory framework with European standards, underlining the necessity for clarity and predictability of criminal norms. The analysis stands out through its comparative and systemic approach, providing a solid basis for continuing the legislative alignment process and for strengthening the tools for preventing and combating cyber and financial crime in the context of the European integration of the Republic of Moldova. Furthermore, the paper underscores the importance of continuously adapting national legislation to the dynamics of modern criminal phenomena, marked by digitalization and globalization. The authors argue that a faithful transposition of Directive (EU) 2019/713 is not merely a formal obligation, but a strategic necessity for ensuring legal security and the effective protection of fundamental social values. By identifying the strengths and vulnerabilities of the current regulatory framework, the article outlines clear directions for future legislative reforms, advocating for an integrated, coherent, and prevention-oriented approach. This first part of the study offers the theoretical and practical premises for further research and is indispensable for specialists interested in the evolution of national criminal law in the European context.*

Keywords: *legislative harmonization, the Criminal Code of the Republic of Moldova, counterfeiting, cybercrime, Directive (EU) 2019/713, fraud, lege ferenda; non-cash means of payment, virtual currency, information system.*

1. INTRODUCERE.

În Foaia de parcurs privind „Statul de drept” (criteriu de referință în procesul de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană), aprobată prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 275 din 14.05.2025 – în Capitolul I „Combaterea criminalității organizate”, pct. 5.3 prevede ca măsură „adoptarea cadrului normativ de aliniere la Directiva (UE) 2019/713 a Parlamentului European și a Consiliului din 17 aprilie 2019 privind combaterea fraudelor și a contrafacerii în legătură cu mijloacele de plată fără numerar și

de înlocuire a Deciziei-cadru 2001/413/JAI a Consiliului (în continuare – Directiva (UE) 2019/713).¹ În acest context, transpunerea Directivei (UE) 2019/713 în legislația Republicii Moldova apare nu ca o obligație formală, ci ca un pas firesc și necesar pentru a asigura coerența angajamentelor europene cu realitățile și nevoile sistemului penal național. Ea reprezintă, în fond, o etapă esențială în perfecționarea instrumentelor juridice de prevenire și combatere a fraudelor cu mijloace de plată fără numerar. Analiza de față urmărește să determine gradul de pregătire a Republicii Moldova pentru asumarea acestui pas, prin evaluarea măsurii în care cadrul juridic penal actual permite o transpunere coerentă și efectivă a Directivei (UE) 2019/713.

2. METODE ȘI MATERIALE APLICATE.

În cadrul acestei cercetări pornim de la analiza comparativă, prin care confruntăm prevederile Directivei (UE) 2019/713 și dispozițiile relevante ale Codului penal al Republicii Moldova, pentru a surprinde atât asemănările, cât și divergențele. Continuăm cu analiza sistemică, ce ne permite să percepem toate aceste norme ca elemente ale unui cadru juridic mai amplu și interconectat. În final, recurgem la raționamentul logic și la deducție pentru a formula concluzii clare și coerente, bine ancorate în sistemul argumentativ al studiului.

LISTA ABREVIERILOR.

CC RM – Codul civil al Republicii Moldova;

CP RM – Codul penal al Republicii Moldova;

Decizia-cadru 2008/841/JAI – Decizia-cadru 2008/841/JAI (Justiție și Afaceri Interne) a Consiliului din 24 octombrie 2008 privind lupta împotriva crimei organizate;

Directiva (UE) 2019/713 – Directiva (UE) 2019/713 a Parlamentului European și a Consiliului din 17 aprilie 2019 privind combaterea fraudelor și a contrafacerii în legătură cu mijloacele de plată fără numerar și de înlocuire a Deciziei-cadru 2001/413/JAI a Consiliului;

Directiva 2009/110/CE – Directiva 2009/110/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 16 septembrie 2009 privind accesul la activitate, desfășurarea și supravegherea prudențială a activității instituțiilor emitente de monedă electronică, de modificare a Directivelor 2005/60/CE și 2006/48/CE și de abrogare a Directivei 2000/46/CE;

Directiva 2013/40/UE – Directiva 2013/40/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 12 august 2013 privind atacurile împotriva sistemelor informatice și de înlocuire a Deciziei-cadru 2005/222/JAI a Consiliului;

Legea RM nr. 20/2009 – Legea Republicii Moldova nr. 20 din 3 februarie 2009 privind prevenirea și combaterea criminalității informatice;

UE – Uniunea Europeană.

3. DISCUȚII ȘI REZULTATELE OBȚINUTE.

1. Dispoziția din art. 2 lit. (a) din Directiva (UE) 2019/713 conține următoarea definiție: „instrument de plată fără numerar» înseamnă un dispozitiv, un obiect sau o înregistrare

¹ Hotărârea Guvernului Republicii Moldova pentru aprobarea Foi de parcurs privind „Statul de drept” (criteriu de referință în procesul de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană). Nr. 275 din 14 mai 2025. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 20.05.2025, nr. 241-244 (284).

protejat(ă), nematerial(ă) sau material(ă) sau o combinație a acestora, altul (alta) decât monedele legale și care, singur(ă) sau împreună cu o procedură sau un set de proceduri, permite deținătorului sau utilizatorului să transfere bani sau valoare monetară, inclusiv prin mijloace digitale de schimb.”² Această definiție este reprodușă aproape *mot-à-mot* în art. 132³ alin. (2) CP RM. Excepție constituie sintagma „mijloace digitale de schimb”³ din partea finală a definiției din art. 2 lit. (a) din Directiva (UE) 2019/713. În art. 132³ alin. (2) CP RM, în locul acesteia se recurge la expresia „monedă electronică sau monedă virtuală”.⁴ Este adevărat că, pe lângă moneda electronică și moneda virtuală, mijloace digitale de schimb reprezintă: monedele digitale ale băncilor centrale (CBDC); punctele de loialitate și creditele digitale; monedele din jocuri; tokenuri blockchain, etc. Cu toate acestea, art. 132³ alin. (2) CP RM este pe deplin compatibil cu art. 2 lit. (a) din Directiva (UE) 2019/713. Or, dispoziția din art. 2 lit. (c) din Directiva (UE) 2019/713 conține următoarea definiție: „«mijloace digitale de schimb» înseamnă orice monedă electronică definită la articolul 2 punctul 2 din Directiva 2009/110/CE a Parlamentului European și a Consiliului sau moneda virtuală.”⁵ Așadar, în accepțiunea Directivei (UE) 2019/713, noțiunea „mijloace digitale de schimb”⁶ este restrânsă la înțelesul de „monedă electronică sau monedă virtuală”⁷, idee transpusă în art. 132³ alin. (2) CP RM.

2. Dispoziția din art. 2 lit. (b) din Directiva (UE) 2019/713 conține următoarea definiție: „«dispozitiv, obiect sau înregistrare protejat(ă)» înseamnă un dispozitiv, un obiect sau o înregistrare care este protejat(ă) împotriva imitării sau a utilizării frauduloase, de exemplu prin concepție, codare sau semnătură.”⁸ Această definiție lipsește în CP RM, în particular, și în legislația Republicii Moldova, în general.

Sub acest aspect, cadrul normativ din Republica Moldova nu este compatibil cu art. 2 lit. (b) din Directiva (UE) 2019/713. Remarcăm o asimetrie normativă: în timp ce Directiva (UE) 2019/713 oferă un cadru mai precis și mai tehnic, legislația moldovenească lasă noțiunea de dispozitiv, obiect sau înregistrare protejat(ă) într-o zonă de ambiguitate. Definirea în legislația Republicii Moldova a acestei noțiuni ar permite o interpretare mai clară și mai previzibilă a noțiunii de instrument de plată fără numerar. Or, prima dintre aceste noțiuni este o parte a celei de-a doua.

În consecință, propunerea de *lege ferenda* este de a completa art. 132³ cu alineatul (2¹) CP RM, care ar avea următorul cuprins: „Prin dispozitiv, obiect sau înregistrare protejat(ă)

² Directiva (UE) 2019/713 a Parlamentului European și a Consiliului din 17 aprilie 2019 privind combaterea fraudelor și a contrafacerii în legătură cu mijloacele de plată fără numerar și de înlocuire a Deciziei-cadru 2001/413/JAI a Consiliului. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ro/TXT/?uri=CELEX%3A32019L0713> (accesat la 1 ianuarie 2026).

³ Ibidem.

⁴ Codul penal al Republicii Moldova. Nr. 985 din 18 aprilie 2002. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 13.09.2002, nr. 128-129 (1012).

⁵ Directiva (UE) 2019/713 a Parlamentului European și a Consiliului din 17 aprilie 2019 privind combaterea fraudelor și a contrafacerii în legătură cu mijloacele de plată fără numerar și de înlocuire a Deciziei-cadru 2001/413/JAI a Consiliului. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ro/TXT/?uri=CELEX%3A32019L0713> (accesat la 1 ianuarie 2026).

⁶ Ibidem.

⁷ Codul penal al Republicii Moldova. Nr. 985 din 18 aprilie 2002. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 13.09.2002, nr. 128-129 (1012).

⁸ Directiva (UE) 2019/713 a Parlamentului European și a Consiliului din 17 aprilie 2019 privind combaterea fraudelor și a contrafacerii în legătură cu mijloacele de plată fără numerar și de înlocuire a Deciziei-cadru 2001/413/JAI a Consiliului. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ro/TXT/?uri=CELEX%3A32019L0713> (accesat la 1 ianuarie 2026).

se înțelege un dispozitiv, un obiect sau o înregistrare care este protejat(ă) împotriva imitării sau a utilizării frauduloase, de exemplu prin concepție, codare sau semnătură.”.

3. Dispoziția din art. 2 lit. (c) din Directiva (UE) 2019/713 conține următoarea definiție: „mijloace digitale de schimb» înseamnă orice monedă electronică definită la articolul 2 punctul 2 din Directiva 2009/110/CE a Parlamentului European și a Consiliului sau monedă virtuală.”⁹ Această definiție nu trebuie reprodușă în art. 132³ CP RM. Or, așa cum am menționat *supra*, în pct. 4, în art. 132³ alin. (2) CP RM se folosește expresia „monedă electronică sau monedă virtuală”¹⁰ în locul sintagmei „mijloace digitale de schimb”.¹¹ Astfel, în art. 132³ alin. (2) CP RM se recurge la *definiens* (adică la explicația propriu-zisă), în timp ce în art. 2 lit. (a) din Directiva (UE) 2019/713 se recurge la *definiendum* (adică la conceptul care urmează să fie definit).

Mai mult, definiția noțiunii de monedă electronică, formulată în art. 132³ alin. (4) CP RM, corespunde noțiunii de monedă electronică din art. 2 pct. 2 al Directivei 2009/110/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 16 septembrie 2009 privind accesul la activitate, desfășurarea și supravegherea prudențială a activității instituțiilor emitente de monedă electronică, de modificare a Directivelor 2005/60/CE și 2006/48/CE și de abrogare a Directivei 2000/46/CE (în continuare – Directiva 2009/110/CE) (la care se face referire în art. 2 lit. (c) din Directiva (UE) 2019/713), coroborat cu art. 4 pct. 5 din Directiva (UE) 2015/2366 a Parlamentului European și a Consiliului din 25 noiembrie 2015 privind serviciile de plată în cadrul pieței interne, de modificare a Directivelor 2002/65/CE, 2009/110/CE și 2013/36/UE și a Regulamentului (UE) nr. 1093/2010, și de abrogare a Directivei 2007/64/CE (la care se face referire în art. 2 pct. 2 din Directiva 2009/110/CE). Drept urmare, cadrul normativ din Republica Moldova este compatibil cu art. 2 lit. (c) din Directiva (UE) 2019/713.

4. Dispoziția din art. 2 lit. (d) din Directiva (UE) 2019/713 conține următoarea definiție: „monedă virtuală» înseamnă o reprezentare digitală de valoare care nu este emisă sau garantată de o bancă centrală sau de o autoritate publică, nu este în mod obligatoriu legată de o monedă instituită legal și nu deține statutul legal de monedă sau de bani, dar este acceptată de către persoane fizice sau juridice ca mijloc de schimb și poate fi transferată, stocată și tranzacționată în mod electronic.”¹² Această definiție este reprodușă aproape *mot-à-mot* în art. 132³ alin. (5) CP RM. Drept urmare, cadrul normativ din Republica Moldova este compatibil cu art. 2 lit. (d) din Directiva (UE) 2019/713.

5. Dispoziția din art. 2 lit. (e) din Directiva (UE) 2019/713 conține următoarea definiție: „sistem informatic» înseamnă sistemul informatic definit la articolul 2 litera (a) din Directiva 2013/40/UE.”¹³ Astfel, conform art. 2 lit. (a) din Directiva 2013/40/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 12 august 2013 privind atacurile împotriva sistemelor informatice și de înlocuire a Deciziei-cadru 2005/222/JAI a Consiliului (în continuare – Directiva 2013/40/UE), „sistem informatic» înseamnă un dispozitiv sau grup

⁹ Ibidem.

¹⁰ Codul penal al Republicii Moldova. Nr. 985 din 18 aprilie 2002. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 13.09.2002, nr. 128-129 (1012).

¹¹ Directiva (UE) 2019/713 a Parlamentului European și a Consiliului din 17 aprilie 2019 privind combaterea fraudelor și a contrafacerii în legătură cu mijloacele de plată fără numerar și de înlocuire a Deciziei-cadru 2001/413/JAI a Consiliului. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ro/TXT/?uri=CELEX%3A32019L0713> (accesat la 1 ianuarie 2026).

¹² Ibidem.

¹³ Ibidem.

de dispozitive interconectate sau omoloage, dintre care unul sau mai multe asigură, prin intermediul unui program, prelucrarea automată a datelor informatice, precum și datele informatice stocate, prelucrate, recuperate sau transmise de acest dispozitiv sau grup de dispozitive în vederea exploatării, a utilizării, a protecției și a întreținerii lor.”¹⁴

Făcând o comparație, menționăm că, în conformitate cu art. 134²⁵ CP RM, „prin sistem informatic se înțelege orice dispozitiv izolat sau ansamblu de dispozitive interconectate ori aflate în legătură care asigură ori dintre care unul sau mai multe elemente asigură, prin executarea unui program, prelucrarea automată a datelor.”¹⁵ Observăm că fragmentul „precum și datele informatice stocate, prelucrate, recuperate sau transmise de acest dispozitiv sau grup de dispozitive în vederea exploatării, a utilizării, a protecției și a întreținerii lor”¹⁶ este ceea ce deosebește definiția de la art. 2 lit. (a) din Directiva 2013/40/UE de cea din art. 134²⁵ CP RM. În context, este util să reproducem opinia lui A. Strîmbeanu: „Nu excludem ideea ca textul definiției de la art. 2 lit. (a) a Directivei 2013/40/UE să fi fost tradus greșit în limba română. [...] Din definițiile din Codul penal al Republicii Bulgaria și din Codul penal al Republicii Malta [care au ca model definiția de la art. 2 lit. (a) a Directivei 2013/40/UE] rezultă că sistemul informatic implică asigurarea prelucrării automate a datelor informatice, precum și a datelor informatice stocate, prelucrate, recuperate sau transmise de acest dispozitiv sau grup de dispozitive în vederea exploatării, a utilizării, a protecției și a întreținerii lor. Din definiția din Codul penal al Republicii Bulgaria și din Codul penal al Republicii Malta nu rezultă că sistem informatic se consideră, între altele, datele informatice stocate, prelucrate, recuperate sau transmise de acest dispozitiv sau grup de dispozitive în vederea exploatării, a utilizării, a protecției și a întreținerii lor”.¹⁷

Este plauzibilă această posibilitate de traducere greșită, admisă de către A. Strîmbeanu. O asemenea interpretare este consolidată de două argumente care se desprind chiar din textul Directivei 2013/40/UE. Astfel, în primul rând, conform art. 2 lit. (b) din Directiva 2013/40/UE, „«date informatice» înseamnă o reprezentare de fapte, informații sau concepte într-o formă adecvată pentru prelucrare într-un sistem informatic, inclusiv un program care permite unui sistem informatic să execute o funcție.”¹⁸

Care ar fi varianta reformulată a acestei definiții, dacă am admite că, în art. 2 lit. (a) din Directiva 2013/40/UE, prin „sistem informatic” se înțelege, între altele, „datele informatice stocate, prelucrate, recuperate sau transmise de acest dispozitiv sau grup de dispozitive în vederea exploatării, a utilizării, a protecției și a întreținerii lor”¹⁹? Răspunsul la această întrebare ar fi următorul: „date informatice” înseamnă o reprezentare de fapte, informații sau concepte într-o formă adecvată pentru prelucrare în *datele informatice*

¹⁴ Directiva 2013/40/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 12 august 2013 privind atacurile împotriva sistemelor informatice și de înlocuire a Deciziei-cadru 2005/222/JAI a Consiliului. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/ALL/?uri=celex:32013L0040> (accesat la 1 ianuarie 2026).

¹⁵ Codul penal al Republicii Moldova. Nr. 985 din 18 aprilie 2002. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 13.09.2002, nr. 128-129 (1012).

¹⁶ Directiva 2013/40/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 12 august 2013 privind atacurile împotriva sistemelor informatice și de înlocuire a Deciziei-cadru 2005/222/JAI a Consiliului. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/ALL/?uri=celex:32013L0040> (accesat la 1 ianuarie 2026).

¹⁷ Strîmbeanu A. Răspunderea penală pentru accesul ilegal la informația computerizată. Chișinău: Tipografia Centrală, 2023, p. 166. 430 p.

¹⁸ Directiva 2013/40/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 12 august 2013 privind atacurile împotriva sistemelor informatice și de înlocuire a Deciziei-cadru 2005/222/JAI a Consiliului. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/ALL/?uri=celex:32013L0040> (accesat la 1 ianuarie 2026).

¹⁹ Ibidem.

stocate, prelucrate, recuperate sau transmise de acest dispozitiv sau grup de dispozitive în vederea exploatării, a utilizării, a protecției și a întreținerii lor, inclusiv un program care permite unui sistem informatic să execute o funcție. Evident, o astfel de definiție nu poate fi acceptată, fiind lipsită de coerență și logică. Or, cum ar fi posibil ca anumite date informatice să fie prelucrate în alte date informatice?

În al doilea rând, potrivit art. 5 al Directivei 2013/40/UE, „statele membre adoptă măsurile necesare pentru a asigura că fapta care constă în ștergerea, periclitarea, deteriorarea, modificarea, eliminarea datelor informatice dintr-un sistem informatic sau în a le face inaccesibile, cu intenție și fără drept, este incriminată, cel puțin atunci când nu reprezintă un caz minor”.²⁰ Care ar fi varianta reformulată a acestei dispoziții, dacă am admite că, în art. 2 lit. (a) din Directiva 2013/40/UE, prin „sistem informatic”, se înțelege, printre altele „datele informatice stocate, prelucrate, recuperate sau transmise de acest dispozitiv sau grup de dispozitive în vederea exploatării, a utilizării, a protecției și a întreținerii lor”²¹? Răspunsul la această întrebare ar fi următorul: statele membre adoptă măsurile necesare pentru a asigura că fapta care constă în ștergerea, periclitarea, deteriorarea, modificarea, eliminarea datelor informatice din *datele informatice stocate, prelucrate, recuperate sau transmise de acest dispozitiv sau grup de dispozitive în vederea exploatării, a utilizării, a protecției și a întreținerii lor* sau în a le face inaccesibile, cu intenție și fără drept, este incriminată, cel puțin atunci când nu reprezintă un caz minor. În mod vădit, o asemenea dispoziție ar fi lipsită de coerență și logică. Or, cum ar fi posibil ca anumite date informatice să fie șterse, periclitare, deteriorate, modificate, eliminate din alte date informatice?

În concluzie, art. 134²⁵ CP RM este parțial compatibil cu art. 2 lit. (e) din Directiva (UE) 2019/713. Pentru a asigura compatibilitatea deplină a acestor două norme, propunerea de *lege ferenda* este de a modifica și completa dispoziția din art. 134²⁵ CP RM, după cum urmează: „Prin sistem informatic se înțelege orice dispozitiv izolat sau ansamblu de dispozitive interconectate ori aflate în legătură care asigură ori dintre care unul sau mai multe elemente asigură, prin executarea unui program, prelucrarea automată a datelor informatice, inclusiv a datelor informatice stocate, prelucrate, recuperate sau transmise de acest dispozitiv sau ansamblu de dispozitive în vederea exploatării, a utilizării, a protecției și a întreținerii lor.”

6. Dispoziția din art. 2 lit. (f) din Directiva (UE) 2019/713 conține următoarea definiție: „«date informatice» înseamnă datele informatice definite la articolul 2 litera (b) din Directiva 2013/40/UE.”²² Potrivit art. 2 lit. (b) din Directiva 2013/40/UE, „«date informatice» înseamnă o reprezentare de fapte, informații sau concepte într-o formă adecvată pentru prelucrare într-un sistem informatic, inclusiv un program care permite unui sistem informatic să execute o funcție.”²³ În corespundere cu art. 2 al Legii Republicii Moldova nr. 20 din 3 februarie 2009 privind prevenirea și combaterea criminalității informatice (în con-

²⁰ Ibidem.

²¹ Ibidem.

²² Directiva (UE) 2019/713 a Parlamentului European și a Consiliului din 17 aprilie 2019 privind combaterea fraudelor și a contrafacerii în legătură cu mijloacele de plată fără numerar și de înlocuire a Deciziei-cadru 2001/413/JAI a Consiliului. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ro/TXT/?uri=CELEX%3A32019L0713> (accesat la 1 ianuarie 2026).

²³ Directiva 2013/40/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 12 august 2013 privind atacurile împotriva sistemelor informatice și de înlocuire a Deciziei-cadru 2005/222/JAI a Consiliului. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/ALL/?uri=celex:32013L0040> (accesat la 1 ianuarie 2026).

tinuare – Legea RM nr. 20/2009), „prin «date informatice» se are în vedere „orice reprezentare de fapte, informații sau concepte sub o formă adecvată prelucrării într-un sistem informatic, inclusiv un program capabil să determine executarea unei funcții de către un sistem informatic.”²⁴ Această definiție o reproduce, aproape *verbatim*, pe cea din art. 2 lit. (b) din Directiva 2013/40/UE. Sintagma „date informatice” este folosită în următoarele articole din CP RM: art. 260 („Producerea, importul, comercializarea sau punerea ilegală la dispoziție a mijloacelor tehnice sau produselor program”²⁵) care este similar cu art. 7 lit. (b) al Directivei 2013/40/UE; art. 260¹ („Interceptarea ilegală a unei transmisii de date informatice”²⁶) care este similar cu art. 6 al Directivei 2013/40/UE; art. 260² („Alterarea integrității datelor informatice ținute într-un sistem informatic”²⁷) care este similar cu art. 5 al Directivei 2013/40/UE; art. 260³ („Perturbarea funcționării sistemului informatic”²⁸) care este similar cu art. 4 al Directivei 2013/40/UE. Cu toate acestea, în CP RM lipsește o definiție de genul celei din art. 2 lit. (b) al Directivei 2013/40/UE.

Pe cale de consecință, CP RM este incompatibil cu art. 2 lit. (f) din Directiva (UE) 2019/713. Propunerea de *lege ferenda* este de a completa CP RM cu un articol nou:

„Articolul 134²⁷. Date informatice

Prin date informatice se înțeleg datele definite astfel în Legea nr. 20/2009 privind prevenirea și combaterea criminalității informatice.”

7. Dispoziția din art. 2 lit. (g) din Directiva (UE) 2019/713 conține următoarea definiție: „«persoană juridică» înseamnă o entitate care are personalitate juridică în temeiul dreptului aplicabil, cu excepția statelor sau a organismelor publice în exercitarea prerogativelor lor de autoritate publică și a organizațiilor internaționale de drept public.”²⁹ În Codul civil al Republicii Moldova găsim următoarele dispoziții relevante: „Persoana juridică este subiectul de drept constituit în condițiile legii, având o organizare de sine stătătoare și un patrimoniu propriu și distinct, afectat realizării unui anumit scop conform cu legea, ordinea publică și bunele moravuri”³⁰ (art. 171 alin. (1)); „Persoanele juridice străine sunt asimilate, în condițiile legii, cu persoanele juridice ale Republicii Moldova”³¹ (art. 172); „Statul și unitățile administrativ-teritoriale participă la raporturile juridice civile pe poziții de egalitate cu celelalte subiecte de drept. Atribuțiile statului și ale unităților administrativ-teritoriale se exercită în asemenea raporturi de organele acestora, în conformitate cu competența lor”³² (art. 174 alin. (1)). Conform art. 21 alin. (4) CP RM, „persoanele juridice, cu excepția autorităților publice, răspund penal pentru infracțiunile pentru săvârșirea cărora este prevăzută sancțiune pentru persoanele juridice în partea specială din prezentul

²⁴ Legea Republicii Moldova privind prevenirea și combaterea criminalității informatice. Nr. 20 din 3 februarie 2009. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 26.01.2010, nr. 11-12 (17).

²⁵ Codul penal al Republicii Moldova. Nr. 985 din 18 aprilie 2002. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 13.09.2002, nr. 128-129 (1012).

²⁶ Ibidem.

²⁷ Ibidem.

²⁸ Ibidem.

²⁹ Directiva (UE) 2019/713 a Parlamentului European și a Consiliului din 17 aprilie 2019 privind combaterea fraudelor și a contrafacerii în legătură cu mijloacele de plată fără numerar și de înlocuire a Deciziei-cadru 2001/413/JAI a Consiliului. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ro/TXT/?uri=CELEX%3A32019L0713> (accesat la 1 ianuarie 2026).

³⁰ Codul civil al Republicii Moldova. Nr. 1107 din 06.06.2002. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 22.06.2002, nr. 82-86 (661).

³¹ Ibidem.

³² Ibidem.

cod”.³³

În concluzie, dispoziția de la art. 21 alin. (4) CP RM (coroborată cu cele ale art. 171 alin. (1), art. 172 și art. 174 alin. (1) CC RM) sunt compatibile cu prevederea din art. 2 lit. (g) din Directiva (UE) 2019/713. Drept urmare, prevederea din art. 2 lit. (g) din Directiva (UE) 2019/713 nu necesită transpunere în legislația moldovenească.

8. În dispoziția din art. 3 lit. (a) din Directiva (UE) 2019/713 se stabilește: „Statele membre iau măsurile necesare pentru a se asigura că următoarele acte, atunci când sunt săvârșite cu intenție, se pedepsesc ca infracțiuni: [...] utilizarea frauduloasă a unui instrument de plată fără numerar care a fost fie furat, fie însușit sau obținut pe alte căi ilegale”.³⁴ În CP RM nu găsim o normă care să reproducă expres această dispoziție din Directiva (UE) 2019/713. Cu toate acestea, art. 260⁸ alin. (3) CP RM prevede răspunderea pentru „efectuarea unei operațiuni de retragere de numerar, de transfer de fonduri, de încărcare sau descărcare a monedei electronice ori a monedei virtuale prin utilizarea, fără consimțământul titularului, a unui instrument de plată fără numerar, a unui instrument de plată electronică sau a datelor de identificare care permit utilizarea acestuia”.³⁵

La o analiză atentă, se poate observa că art. 260⁸ alin. (3) CP RM reprezintă o transpunere a art. 3 lit. (a) din Directiva (UE) 2019/713. Or, „utilizarea, fără consimțământul titularului, a unui instrument de plată fără numerar”³⁶ (prevăzută de art. 260⁸ alin. (3) CP RM) constituie „utilizarea frauduloasă a unui instrument de plată fără numerar”³⁷ (prevăzută de art. 3 lit. (a) din Directiva (UE) 2019/713). Or, art. 3 lit. (a) din Directiva (UE) 2019/713 nu se referă la utilizarea frauduloasă, cu consimțământul titularului, a unui instrument de plată fără numerar. Aceasta întrucât în art. 3 lit. (a) din Directiva (UE) 2019/713 se precizează că instrumentul de plată fără numerar „a fost fie furat, fie însușit sau obținut pe alte căi ilegale”.³⁸

În concluzie, art. 260⁸ alin. (3) CP RM este compatibil cu prevederea din art. 3 lit. (a) din Directiva (UE) 2019/713. Drept urmare, prevederea din art. 3 lit. (a) din Directiva (UE) 2019/713 nu necesită transpunere în legislația moldovenească.

9. Dispoziția din art. 3 lit. (b) din Directiva (UE) 2019/713 prevede: „Statele membre iau măsurile necesare pentru a se asigura că următoarele acte, atunci când sunt săvârșite cu intenție, se pedepsesc ca infracțiuni: [...] utilizarea frauduloasă a unui instrument de plată fără numerar contrafăcut sau falsificat”.³⁹ În CP RM nu găsim o normă care să re-

³³ Codul penal al Republicii Moldova. Nr. 985 din 18 aprilie 2002. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 13.09.2002, nr. 128-129 (1012).

³⁴ Directiva (UE) 2019/713 a Parlamentului European și a Consiliului din 17 aprilie 2019 privind combaterea fraudelor și a contrafacerii în legătură cu mijloacele de plată fără numerar și de înlocuire a Deciziei-cadru 2001/413/JAI a Consiliului. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ro/TXT/?uri=CELEX%3A32019L0713> (accesat la 1 ianuarie 2026).

³⁵ Codul penal al Republicii Moldova. Nr. 985 din 18 aprilie 2002. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 13.09.2002, nr. 128-129 (1012).

³⁶ Ibidem.

³⁷ Directiva (UE) 2019/713 a Parlamentului European și a Consiliului din 17 aprilie 2019 privind combaterea fraudelor și a contrafacerii în legătură cu mijloacele de plată fără numerar și de înlocuire a Deciziei-cadru 2001/413/JAI a Consiliului. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ro/TXT/?uri=CELEX%3A32019L0713> (accesat la 1 ianuarie 2026).

³⁸ Ibidem.

³⁹ Directiva (UE) 2019/713 a Parlamentului European și a Consiliului din 17 aprilie 2019 privind combaterea fraudelor și a contrafacerii în legătură cu mijloacele de plată fără numerar și de înlocuire a Deciziei-cadru 2001/413/JAI a Consiliului. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ro/TXT/?uri=CELEX%3A32019L0713> (accesat la 1 ianuarie 2026).

producă expres această dispoziție din Directiva (UE) 2019/713. Cu toate acestea, art. 237 CP RM stabilește răspunderea, *inter alia*, pentru „[...] punerea în circulație a cardurilor, a tichetelor de masă sau a altor instrumente de plată false, care nu reprezintă semne bănești sau titluri de valoare, dar care confirmă, stabilesc sau acordă drepturi sau obligații patrimoniale”.⁴⁰

În accepțiunea art. 237 CP RM, prin „punere în circulație a cardurilor, a tichetelor de masă sau a altor instrumente de plată false” se înțelege, între altele, „utilizarea (plata mărfurilor, a serviciilor sau a lucrărilor ori a obligațiilor față de buget (impozite, taxe, alte plăți obligatorii); retragerea de numerar de la bancomate sau ghișeele băncilor; depunerea de numerar în contul bancar; transferuri între conturi, etc.) cardurilor, a tichetelor de masă sau a altor instrumente de plată false.”⁴¹

În concluzie, art. 237 CP RM este compatibil cu prevederea din art. 3 lit. (b) din Directiva (UE) 2019/713. Drept urmare, prevederea din art. 3 lit. (b) din Directiva (UE) 2019/713 nu necesită transpunere în legislația moldovenească.

10. În dispoziția din art. 4 lit. (a) din Directiva (UE) 2019/713 se stabilește: „Statele membre iau măsurile necesare pentru a se asigura că următoarele acte, atunci când sunt săvârșite cu intenție, se pedepsesc ca infracțiuni: [...] furtul sau însușirea în alt mod ilegal a unui instrument de plată fără numerar material”.⁴² În CP RM nu găsim o normă care să reproducă expres această dispoziție din Directiva (UE) 2019/713. Cu toate acestea, însușirea în mod ilegal a unui instrument de plată fără numerar material poate forma pregătirea de sustragere a mijloacelor bănești corespunzătoare. Aceasta deoarece instrumentul de plată fără numerar, în sine, nu are valoare patrimonială proprie, ci reprezintă doar un mijloc tehnic pentru accesarea valorilor bănești aferente. În ipoteza analizată poate fi aplicată răspunderea în baza art. 26 și art. 186, 187, 188, 190, 191 sau 192 CP RM. Astfel, în aparență, ar fi inoportună incriminarea într-o normă distinctă din CP RM a însușirii în mod ilegal a unui instrument de plată fără numerar material. Or, pe această cale ar fi evitată multiplicarea normelor penale pentru fapte care pot fi subsumate cadrului normativ existent.

Totuși, o astfel de abordare ar veni în contradicție cu prevederea de la art. 9 alin. (2) din Directiva (UE) 2019/713. Conform acesteia, „statele membre iau măsurile necesare pentru a se asigura că infracțiunile menționate la [...] articolul 4 literele (a) [...] se sancționează cu o pedeapsă maximă cu închisoarea de cel puțin doi ani.”⁴³ Această condiție nu ar fi îndeplinită, dacă luăm în calcul dispoziția din art. 81 alin. (2) și sancțiunile din art. 186 alin. (1) și art. 192 alin. (1) CP RM.

În concluzie, CP RM nu este compatibil cu prevederea din art. 4 lit. (a) din Directiva (UE) 2019/713. Propunerea de *lege ferenda* este de a completa art. 260⁸ CP RM cu un alineat nou cu următorul conținut:

„(2¹) Sustragerea unui instrument de plată fără numerar material, se pedepsește cu amendă în mărime de la 450 la 750 de unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 120 la 180 de ore, sau cu închisoare de

⁴⁰ Codul penal al Republicii Moldova. Nr. 985 din 18 aprilie 2002. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 13.09.2002, nr. 128-129 (1012).

⁴¹ Stati V. Infracțiuni economice. Chișinău: Tipografia Centrală, 2024, p. 73. 667 p.

⁴² Directiva (UE) 2019/713 a Parlamentului European și a Consiliului din 17 aprilie 2019 privind combaterea fraudelor și a contrafacerii în legătură cu mijloacele de plată fără numerar și de înlocuire a Deciziei-cadru 2001/413/JAI a Consiliului. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ro/TXT/?uri=CELEX%3A32019L0713> (accesat la 1 ianuarie 2026).

⁴³ Ibidem.

până la 2 ani, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 3000 la 4500 de unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate”.

11. Dispoziția din art. 4 lit. (b) din Directiva (UE) 2019/713 prevede: „Statele membre iau măsurile necesare pentru a se asigura că următoarele acte, atunci când sunt săvârșite cu intenție, se pedepsesc ca infracțiuni: [...] contrafacerea sau falsificarea frauduloasă a unui instrument de plată fără numerar material”.⁴⁴ În CP RM nu găsim o normă care să reproducă expres această dispoziție din Directiva (UE) 2019/713. Cu toate acestea, art. 237 CP RM stabilește răspunderea, între altele, pentru „fabricarea în scopul punerii în circulație [...] a cardurilor, a tichetelor de masă sau a altor instrumente de plată false, care nu reprezintă semne bănești sau titluri de valoare, dar care confirmă, stabilesc sau acordă drepturi sau obligații patrimoniale”.⁴⁵

În accepțiunea art. 237 CP RM, prin „fabricarea cardurilor, a tichetelor de masă sau a altor instrumente de plată false” se înțelege: „a) contrafacerea instrumentelor de plată; b) alterarea acestora. Prin „contrafacere” se înțelege confecționarea cardurilor, tichetelor de masă sau altor instrumente de plată false, care imită cardurile, tichetele de masă sau alte instrumente de plată autentice. [...] La rândul său, alterarea constă în fabricarea parțială a cardurilor, a tichetelor de masă sau a altor instrumente de plată false. Altfel spus, alterarea se exprimă în modificarea conținutului sau a aspectului cardurilor, a tichetelor de masă sau al altor instrumente de plată autentice.”⁴⁶

În concluzie, art. 237 CP RM este compatibil cu prevederea din art. 4 lit. (b) din Directiva (UE) 2019/713. Drept urmare, prevederea din art. 4 lit. (b) din Directiva (UE) 2019/713 nu necesită transpunere în legislația moldovenească.

12. În dispoziția din art. 4 lit. (c) din Directiva (UE) 2019/713 se stabilește: „Statele membre iau măsurile necesare pentru a se asigura că următoarele acte, atunci când sunt săvârșite cu intenție, se pedepsesc ca infracțiuni: [...] posesia în vederea utilizării frauduloase a unui instrument de plată fără numerar material, furat sau însușit pe alte căi ilegale, sau contrafăcut sau falsificat”.⁴⁷ CP RM conține norme care comportă similitudini cu această dispoziție.

Astfel, art. 260⁸ alin. (2) CP RM prevede răspunderea, *inter alia*, pentru „[...] deținerea în vederea utilizării frauduloase a unui mijloc de plată fără numerar însușit prin săvârșirea unei infracțiuni”.⁴⁸ Dispoziția din această normă este asemănătoare cu fragmentul „[...] posesia în vederea utilizării frauduloase a unui instrument de plată fără numerar material, furat sau însușit pe alte căi ilegale [...]”⁴⁹ din art. 4 lit. (c) din Directiva (UE) 2019/713. În context, este de consemnat că noțiunea de instrument de plată fără numerar este o

⁴⁴ Ibidem.

⁴⁵ Codul penal al Republicii Moldova. Nr. 985 din 18 aprilie 2002. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 13.09.2002, nr. 128-129 (1012).

⁴⁶ Stati V. Infracțiuni economice. Chișinău: Tipografia Centrală, 2024, p. 67, 68-69. 667 p.

⁴⁷ Directiva (UE) 2019/713 a Parlamentului European și a Consiliului din 17 aprilie 2019 privind combaterea fraudelor și a contrafacerii în legătură cu mijloacele de plată fără numerar și de înlocuire a Deciziei-cadru 2001/413/JAI a Consiliului. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ro/TXT/?uri=CELEX%3A32019L0713> (accesat la 1 ianuarie 2026).

⁴⁸ Codul penal al Republicii Moldova. Nr. 985 din 18 aprilie 2002. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 13.09.2002, nr. 128-129 (1012).

⁴⁹ Directiva (UE) 2019/713 a Parlamentului European și a Consiliului din 17 aprilie 2019 privind combaterea fraudelor și a contrafacerii în legătură cu mijloacele de plată fără numerar și de înlocuire a Deciziei-cadru 2001/413/JAI a Consiliului. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ro/TXT/?uri=CELEX%3A32019L0713> (accesat la 1 ianuarie 2026).

parte a noțiunii mai largi de mijloc de plată fără numerar, care este definită în art. 132³ alin. (1) CP RM. Cât privește fragmentul „[...] posesia în vederea utilizării frauduloase a unui instrument de plată fără numerar material [...] contrafăcut sau falsificat”⁵⁰ din aceeași dispoziție, acesta intră, în mod implicit, sub incidența art. 237 CP RM. Or, așa cum deja am menționat, art. 237 CP RM stabilește răspunderea, între altele, pentru „[...] punerea în circulație a cardurilor, a tichetelor de masă sau a altor instrumente de plată false, care nu reprezintă semne bănești sau titluri de valoare, dar care confirmă, stabilesc sau acordă drepturi sau obligații patrimoniale”.⁵¹ Deținerea de instrumente de plată false, în scopul punerii în circulație a acestora, se califică drept pregătire de punere a lor în circulație, în baza art. 26 și 237 CP RM.

În concluzie, art. 260⁸ alin. (2) și art. 237 CP RM sunt compatibile cu prevederea din art. 4 lit. (c) din Directiva (UE) 2019/713. Drept urmare, prevederea din art. 4 lit. (c) din Directiva (UE) 2019/713 nu necesită transpunere în legislația moldovenească.

13. Dispoziția din art. 4 lit. (d) din Directiva (UE) 2019/713 prevede: „Statele membre iau măsurile necesare pentru a se asigura că următoarele acte, atunci când sunt săvârșite cu intenție, se pedepsesc ca infracțiuni: [...] achiziția în folosul propriu sau al unei alte persoane, inclusiv primirea, însușirea, cumpărarea, transferul, importul, exportul, vânzarea, transportul sau distribuirea în vederea utilizării frauduloase a unui instrument de plată fără numerar material, furat, contrafăcut sau falsificat”.⁵² CP RM conține norme care comportă similitudini cu această dispoziție.

Astfel, art. 260⁸ alin. (2) CP RM prevede răspunderea, *inter alia*, pentru „dobândirea pentru sine sau pentru altul [...] în vederea utilizării frauduloase a unui mijloc de plată fără numerar însușit prin săvârșirea unei infracțiuni”.⁵³ Dispoziția din această normă este asemănătoare cu fragmentul „[...] achiziția în folosul propriu sau al unei alte persoane, inclusiv primirea, însușirea, cumpărarea, transferul, importul, exportul, vânzarea, transportul sau distribuirea în vederea utilizării frauduloase a unui instrument de plată fără numerar material, furat [...]”⁵⁴ din art. 4 lit. (d) din Directiva (UE) 2019/713. Cât privește fragmentul „[...] achiziția în folosul propriu sau al unei alte persoane, inclusiv primirea, însușirea, cumpărarea, transferul, importul, exportul, vânzarea, transportul sau distribuirea în vederea utilizării frauduloase a unui instrument de plată fără numerar material, [...] contrafăcut sau falsificat”⁵⁵ din aceeași dispoziție, acesta intră, în mod implicit, sub incidența art. 237 CP RM. Or, procurarea, transportarea, expedierea etc. de instrumente de plată false, în scopul punerii în circulație a acestora, se califică drept pregătire de punere a lor în circulație, în baza art. 26 și 237 CP RM.

⁵⁰ Ibidem.

⁵¹ Codul penal al Republicii Moldova. Nr. 985 din 18 aprilie 2002. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 13.09.2002, nr. 128-129 (1012).

⁵² Directiva (UE) 2019/713 a Parlamentului European și a Consiliului din 17 aprilie 2019 privind combaterea fraudelor și a contrafacerii în legătură cu mijloacele de plată fără numerar și de înlocuire a Deciziei-cadru 2001/413/JAI a Consiliului. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ro/TXT/?uri=CELEX%3A32019L0713> (accesat la 1 ianuarie 2026).

⁵³ Codul penal al Republicii Moldova. Nr. 985 din 18 aprilie 2002. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 13.09.2002, nr. 128-129 (1012).

⁵⁴ Directiva (UE) 2019/713 a Parlamentului European și a Consiliului din 17 aprilie 2019 privind combaterea fraudelor și a contrafacerii în legătură cu mijloacele de plată fără numerar și de înlocuire a Deciziei-cadru 2001/413/JAI a Consiliului. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ro/TXT/?uri=CELEX%3A32019L0713> (accesat la 1 ianuarie 2026).

⁵⁵ Ibidem.

În concluzie, art. 260⁸ alin. (2) și art. 237 CP RM sunt compatibile cu prevederea din art. 4 lit. (d) din Directiva (UE) 2019/713. Drept urmare, prevederea din art. 4 lit. (d) din Directiva (UE) 2019/713 nu necesită transpunere în legislația moldovenească.

14. Dispoziția din art. 5 lit. (a) din Directiva (UE) 2019/713 prevede: „Statele membre iau măsurile necesare pentru a se asigura că următoarele acte, atunci când sunt săvârșite cu intenție, se pedepsesc ca infracțiuni: [...] obținerea ilegală a unui instrument de plată fără numerar nematerial, cel puțin atunci când respectiva obținere a implicat săvârșirea uneia dintre infracțiunile menționate la articolele 3-6 din Directiva 2013/40/UE, sau deturnarea unui instrument de plată fără numerar nematerial”.⁵⁶ CP RM conține norme care comportă similitudini cu această dispoziție.

Astfel, art. 260⁸ alin. (2) CP RM prevede răspunderea, *inter alia*, pentru „dobândirea pentru sine sau pentru altul [...] în vederea utilizării frauduloase a unui mijloc de plată fără numerar însușit prin săvârșirea unei infracțiuni”.⁵⁷ Dispoziția din această normă este asemănătoare cu fragmentul „[...] obținerea ilegală a unui instrument de plată fără numerar nematerial [...]”⁵⁸ din art. 5 lit. (a) din Directiva (UE) 2019/713. Or, în art. 260⁸ alin. (2) CP RM nu se face nicio distincție între instrumentul de plată fără numerar material și instrumentul de plată fără numerar nematerial. De asemenea, este de menționat că termenul „ilegală” din dispoziția de la art. 5 lit. (a) din Directiva (UE) 2019/713 și textul „cel puțin atunci când respectiva obținere a implicat săvârșirea uneia dintre infracțiunile menționate la articolele 3-6 din Directiva 2013/40/UE”⁵⁹ din aceeași dispoziție corespund cu sintagma „însușit prin săvârșirea unei infracțiuni”⁶⁰ din art. 260⁸ alin. (2) CP RM. Or, atunci când vorbim în acest context despre infracțiunea „de însușire”, ne referim, *inter alia*, la oricare dintre infracțiunile prevăzute la art. 259, 260¹ – 260³ CP RM (care corespund cu art. 3-6 din Directiva 2013/40/UE). În sensul art. 260⁸ alin. (2) CP RM, infracțiunea „de însușire” poate fi comisă, între altele, de către subiectul infracțiunii prevăzute la art. 260⁸ alin. (2) CP RM. În situația de „însușire” de către subiectul infracțiunii în cauză a unui mijloc de plată fără numerar, acesta trebuie să răspundă și pentru infracțiunea „de însușire”.

Cât privește fragmentul „[...] deturnarea unui instrument de plată fără numerar nematerial”⁶¹ din art. 5 lit. (a) din Directiva (UE) 2019/713, acesta intră, în mod implicit, sub incidența art. 260⁸ alin. (3) CP RM. Această normă stabilește răspunderea, *inter alia*, pentru „efectuarea unei operațiuni de retragere de numerar, de transfer de fonduri, de încărcare sau descărcare a monedei electronice ori a monedei virtuale prin utilizarea, fără consimțământul titularului, a unui instrument de plată fără numerar [...]”.⁶² Or, termenul

⁵⁶ Ibidem.

⁵⁷ Codul penal al Republicii Moldova. Nr. 985 din 18 aprilie 2002. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 13.09.2002, nr. 128-129 (1012).

⁵⁸ Directiva (UE) 2019/713 a Parlamentului European și a Consiliului din 17 aprilie 2019 privind combaterea fraudelor și a contrafacerii în legătură cu mijloacele de plată fără numerar și de înlocuire a Deciziei-cadru 2001/413/JAI a Consiliului. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ro/TXT/?uri=CELEX%3A32019L0713> (accesat la 1 ianuarie 2026).

⁵⁹ Ibidem.

⁶⁰ Codul penal al Republicii Moldova. Nr. 985 din 18 aprilie 2002. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 13.09.2002, nr. 128-129 (1012).

⁶¹ Directiva (UE) 2019/713 a Parlamentului European și a Consiliului din 17 aprilie 2019 privind combaterea fraudelor și a contrafacerii în legătură cu mijloacele de plată fără numerar și de înlocuire a Deciziei-cadru 2001/413/JAI a Consiliului. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ro/TXT/?uri=CELEX%3A32019L0713> (accesat la 1 ianuarie 2026).

⁶² Codul penal al Republicii Moldova. Nr. 985 din 18 aprilie 2002. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 13.09.2002, nr. 128-129 (1012).

„deturnare” din art. 5 lit. (a) din Directiva (UE) 2019/713 se referă la ipoteza de utilizare abuzivă a unui instrument de plată fără numerar nematerial care i-a fost încredințat făptuitorului în mod legal (în baza unui titlu sau în virtutea unei funcții), dar care îl utilizează în afara limitelor dreptului său, în beneficiul propriu sau al altuia.

În concluzie, art. 260⁸ alin. (2) și (3) (coroborate cu art. 259, 260¹-260³ CP RM) sunt compatibile cu prevederea din art. 5 lit. (a) din Directiva (UE) 2019/713. Drept urmare, prevederea din art. 5 lit. (a) din Directiva (UE) 2019/713 nu necesită transpunere în legislația moldovenească.

15. În dispoziția din art. 5 lit. (b) din Directiva (UE) 2019/713 se stabilește: „Statele membre iau măsurile necesare pentru a se asigura că următoarele acte, atunci când sunt săvârșite cu intenție, se pedepsesc ca infracțiuni: [...] contrafacerea sau falsificarea frauduloasă a unui instrument de plată fără numerar nematerial”.⁶³ În CP RM nu găsim o normă care să reproducă expres această dispoziție din Directiva (UE) 2019/713.

În ipoteza analizată nu poate fi aplicat art. 237 CP RM, care stabilește răspunderea, între altele, pentru „fabricarea în scopul punerii în circulație [...] a cardurilor, a tichetelor de masă sau a altor instrumente de plată false, care nu reprezintă semne bănești sau titluri de valoare, dar care confirmă, stabilesc sau acordă drepturi sau obligații patrimoniale”.⁶⁴ Or, termenul „fabricare” desemnează exclusiv producerea unor entități materiale, pentru că sensul său lingvistic, juridic și teleologic este indisolubil legat de existența fizică a obiectului creat. Or, etimologia termenului „fabricare” provine din lat. *fabricare* = „a construi, a făuri, a meșteșugi”. Extinderea semantică la entități imateriale a termenului „fabricare” ar fi vulnerabilă din perspectiva regulii stabilite în art. 3 alin. (2) CP RM („Interpretarea extensivă defavorabilă și aplicarea prin analogie a legii penale sunt interzise”⁶⁵). O interpretare restrictivă a termenului „fabricare” asigură claritatea și previzibilitatea normei penale, care sunt importante în vederea asigurării respectării art. 7 din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale.

Este adevărat că modificarea datelor informatice cu privire la un instrument de plată fără numerar nematerial, în scopul de a obține un beneficiu material pentru făptuitor sau pentru altul, dacă au fost cauzate daune în proporții mari, ar putea atrage răspunderea pentru una din infracțiunile prevăzute la art. 260⁶ CP RM. Totuși, aplicarea art. 260⁶ CP RM ar acoperi într-o măsură prea redusă ipoteza de contrafacere sau falsificare frauduloasă a unui instrument de plată fără numerar nematerial, descrisă în dispoziția din art. 5 lit. (b) din Directiva (UE) 2019/713. Or, în afara sferei de aplicare a art. 260⁶ CP RM ar rămâne ipoteza contrafacerii sau falsificării frauduloase a unui instrument de plată fără numerar nematerial, care este săvârșită în alt scop decât cel de obținere a unui beneficiu material pentru făptuitor sau pentru altul, și/sau care nu a cauzat daune în proporții mari.

⁶³ Directiva (UE) 2019/713 a Parlamentului European și a Consiliului din 17 aprilie 2019 privind combaterea fraudelor și a contrafacerii în legătură cu mijloacele de plată fără numerar și de înlocuire a Deciziei-cadru 2001/413/JAI a Consiliului. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ro/TXT/?uri=CELEX%3A32019L0713> (accesat la 1 ianuarie 2026).

⁶⁴ Codul penal al Republicii Moldova. Nr. 985 din 18 aprilie 2002. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 13.09.2002, nr. 128-129 (1012).

⁶⁵ Ibidem.

4. CONCLUZII.

În concluzie, CP RM este în cea mai mare parte incompatibil cu art. 5 lit. (b) din Directiva (UE) 2019/713. Propunerea de lege ferenda este de a completa art. 237 CP RM cu un alineat nou care ar avea următorul conținut:

„(1) Generarea ilegală sau falsificarea unui instrument de plată fără numerar nematerial,

se pedepsește cu amendă în mărime de la 650 la 950 de unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 180 la 240 de ore, sau cu închisoare de până la 4 ani, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 1500 la 3500 de unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate.”

(va urma)

BIBLIOGRAFIE BIBLIOGRAPHY

- Codul civil al Republicii Moldova. Nr. 1107 din 06.06.2002. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 22.06.2002, nr. 82-86 (661).
- Codul penal al Republicii Moldova. Nr. 985 din 18 aprilie 2002. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 13.09.2002, nr. 128-129 (1012).
- Directiva (UE) 2019/713 a Parlamentului European și a Consiliului din 17 aprilie 2019 privind combaterea fraudelor și a contrafacerii în legătură cu mijloacele de plată fără numerar și de înlocuire a Deciziei-cadru 2001/413/JAI a Consiliului. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ro/TXT/?uri=CELEX%3A32019L0713> (accesat la 1 ianuarie 2026).
- Directiva 2013/40/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 12 august 2013 privind atacurile împotriva sistemelor informatice și de înlocuire a Deciziei-cadru 2005/222/JAI a Consiliului. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/ALL/?uri=celex:32013L0040> (accesat la 1 ianuarie 2026).
- Hotărârea Guvernului Republicii Moldova pentru aprobarea Foii de parcurs privind „Statul de drept” (criteriu de referință în procesul de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană). Nr. 275 din 14 mai 2025. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 20.05.2025, nr. 241-244 (284).
- Legea Republicii Moldova privind prevenirea și combaterea criminalității informatice. Nr. 20 din 3 februarie 2009. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 26.01.2010, nr. 11-12 (17).
- Stati V. Infrațiuni economice. Chișinău: Tipografia Centrală, 2024. 667 p. ISBN 978-5-88554-363-7.
- Strîmbeanu A. Răspunderea penală pentru accesul ilegal la informația computerizată. Chișinău: Tipografia Centrală, 2023. 430 p. ISBN 978-5-88554-178-7.